

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

4 februari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR MEDIABELEID

Interpellatie van de heer Carl Decaluwé tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de Europese criteria voor de subsidiëring van publieke omroepen

Commissie voor Mediabeleid

Dinsdag 4 februari 1997

VOORZITTER : Mevrouw Marijke Dillen

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.21 uur.*

Interpellatie van de heer Carl Decaluwé tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de Europese criteria voor de subsidiëring van publieke omroepen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Decaluwé tot de heer Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de Europese criteria voor de subsidiëring van publieke omroepen.

De heer Decaluwé heeft het woord.

De heer Carl Decaluwé : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, tijdens de hoorzitting met Europees Commissaris voor concurrentiebeleid Van Miert op 2 mei 1996 bleek dat er binnen de Europese Unie klachten lopen met betrekking tot overheidshulp aan de mediasector. Als ik het verslag van deze hoorzitting bekijk, stel ik vast dat er opgesomd is over welke klachten het momenteel gaat. Er is toch een en ander in beweging.

De heer Van Miert heeft toen gezegd dat de Europese Commissie over al die klachten nog geen definitieve uitspraak had gedaan, omdat men moest nagaan of de subsidie die de respectieve overheden aan de publieke omroepen geven in verhouding dienen te staan tot de kosten die de omroepen tengevolge van specifieke opdrachten moeten dragen.

Hij zei ook dat er een evenwicht moet worden gezocht tussen de baten en de lasten die samengaan met de publieke dienstverlening. De Europees Commissaris heeft in dezelfde hoorzitting gesteld dat er in opdracht van de Europese Commissie een studie werd gemaakt die de toestand

van de verschillende lidstaten van de Europese Unie moet inventariseren en een aantal elementen moest aangeven voor de financiering van de publieke omroepen. Hij heeft toen ook gesteld dat hij deze studie had overgemaakt aan de nationale overheden om eventueel de inventaris te verfijnen.

Ik heb ook vastgesteld dat op dezelfde hoorzitting, toen we gediscussieerd hebben en vragen gesteld hebben over het radiomonopolie en het VTM-monopolie, de heer Van Miert het radiomonopolie voor radio-omroepen te verdedigen vond in tegenstelling tot het monopolie van de commerciële omroep VTM.

We lezen in het verslag dat de heer Van Miert vindt dat, wat het radiomonopolie betreft, het over een aangelegenheid van de Vlaamse overheid gaat. De overheid heeft trouwens het monopolie inzake radio-uitzendingen voor het geheel van het grondgebied aan een overheidszender gegeven. Hij heeft daar geen probleem mee.

In Knack verscheen een interview met de heer Van Miert over het feit dat hij regelmatig het nieuws haalt met een aantal uitspraken over wat kan en niet kan in Vlaanderen en België. Er staat ook een paragraaf in over de positie van de BRTN-radio.

De collega's hebben ook een afschrift gekregen van de klacht van de vereniging van lokale radio's over de beschermde frequenties. Men probeert het monopolie van de BRTN vooral ten aanzien van de functie van de VAR te ondergraven vanuit de lokale radio's.

De heer Van Miert weet dat er een klacht is van de lokale radio's. Als de lidstaten beslissen om een monopolie te behouden omwille van de culturele sector kunnen we nauwelijks bezwaren hebben, beweert hij, maar het wordt ingewikkelder wanneer er reclame in het spel komt.

Decaluwé

De reclame-inkomsten van de BRTN-radio zijn behoorlijk. Als we de discussie over het maxidecreet starten, wil ik toch benadrukken dat er de volgende jaren inkomsten zullen zijn van naar schatting 900 miljoen tot 1 miljard frank. Indien deze inkomsten zouden wegvallen, moeten we daaruit de nodige budgettaire conclusies trekken.

Straks wordt het maxidecreet in bespreking genomen. We hebben al verschillende keren ervaren dat de heer Van Miert, na aanvankelijk zijn goedkeuring te hebben gegeven, naderhand toch zegt dat bepaalde zaken niet door de beugel kunnen. Bij de bespreking van het maxidecreet moet er duidelijkheid zijn over de potentiële financiële gevolgen van een eventueel wegvallen van dat monopolie van radioreclame. De financiële gevolgen hiervan kunnen immers van vitaal belang zijn voor de toekomst van de openbare omroep. In het plan-De Graeve, dat ondertussen werd overgenomen door de Vlaamse regering, is het monopolie van radioreclame een van de pijlers van het meerjarenplan.

Mijnheer de minister, ik heb drie concrete vragen. Ten eerste, kunt u mij een overzicht geven van de criteria die in de studie van de Europese Commissie naar voren worden geschoven, en die de overheidssubsidiëring in de mediasector reguleren? Welke hiervan hebben repercussies op het mediaveld in Vlaanderen? Ik plaats dit dus in een ruimer kader dan alleen maar dat van de BRTN. Ik kan me voorstellen dat in die studie bijvoorbeeld ook sprake is van de geschreven pers en van regionale televisieomroepen. De heer Van Miert heeft duidelijk gezegd dat het reclamemonopolie van de regionale omroepen niet ter discussie staat. Waar begint en eindigt dit? Een VTM-monopolie kan voor hem bijvoorbeeld niet. Dit is een zeer onduidelijke situatie. De regionale televisieomroepen krijgen ook steun van de provincies en soms van de gemeenten. De discussie over overheidssteun zal ook hier aan de orde komen. Wat acht de Europese Commissie haalbaar en wat niet?

Ten tweede, de Europese Commissie heeft uw commentaar gevraagd op die studie. Ik veronderstel dat men dit ook aan Wallonië heeft gevraagd. Naar aanleiding van de discussie over de televisierichtlijn proberen Vlaanderen en Wallonië tot één standpunt te komen. Dit is nodig om het Belgisch standpunt te kunnen verdedigen in de Europese ministerraad. Wat zijn de gelijkenissen en de verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië? Is er al

overleg geweest tussen de beide gemeenschappen?

Ten derde, hebt u ondertussen in uw functie van minister al waterdichte garanties gekregen van de Europese commissaris in verband met het radioreclamemonopolie van de BRTN? Ik heb reeds een aantal interviews gelezen. Ik hoop dat ik me vergis, maar ik heb de indruk dat men een bocht aan het nemen is. Deze garanties moeten we absoluut krijgen om met een gerust gemoed de besprekingen over het maxidecreet aan te kunnen vangen. We moeten zeker vermijden dat we tijdens de plenaire vergadering het maxidecreet goedkeuren, en dat de heer Van Miert dan enkele maanden later zegt dat dit radioreclamemonopolie toch een probleem vormt.

De voorzitter : Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy : Mevrouw de voorzitter, collega's, de bedoeling van de studie van de Europese Commissie was om een inventaris te maken van de rechten, de plichten en de financiële middelen van de openbare omroepen in de Europese lidstaten. De heer Van Miert heeft al gezegd dat een aantal landen klachten hebben ingediend bij de Europese Commissie omwille van de gemengde financiering. Ik gebruik hiervoor nu een brede term. Sommige publieke omroepen hebben ook reclame-inkomsten. Dit is vooral het geval in Frankrijk, maar ook in Spanje en in Portugal. In al deze landen hebben privé-omroepen klachten ingediend tegen de publieke omroepen wegens oneerlijke concurrentie.

VTM neemt de klachten van deze buitenlandse privé-omroepen gedeeltelijk over. Hier in België is er geen sprake van echte reclame, wel van sponsoring. VTM redeneert als volgt. Als commerciële omroep zijn we voor onze inkomsten bijna volledig afhankelijk van reclame-inkomsten. De BRTN beschikt zowel over een dotatie als over privé-sponsoring. Vermits de openbare radio en televisie in één vennootschap zijn ondergebracht, kan de BRTN-televisie eigenlijk ook rekenen op de inkomsten van radioreclame. Volgens VTM is er dus ook voor de BRTN sprake van gemengde financiering, en is er bijgevolg ook sprake van een scheefgetrokken concurrentieverhouding tussen de openbare en de privé-omroep.

De Europese Commissie heeft een studie laten uitvoeren. Deze studie is enkel een inventaris van de situatie in de verschillende lidstaten. In deze studie zijn geen sluitende richtlijnen terug te vinden,

Van Rompuy

waaraan de financiering van de publieke omroepen moet voldoen om ze in overeenstemming te brengen met het Europees concurrentierecht. Er zijn drie soorten middelen : kijk- en luistergeld, de directe of indirecte openbare steun, zoals bijvoorbeeld de dotatie, en inkomsten uit reclame en sponsoring.

Op dit ogenblik zijn er dus nog geen duidelijke richtlijnen. Op de informele ministerraad vorig jaar in Galway heeft men hierover gepraat. Begin april (op 7, 8 en 9 april) zullen we hierover opnieuw praten in Maastricht, op een nieuwe informele ministerraad voor de media. De Nederlandse voorzitter, de heer Nuis, heeft me dit reeds verzekerd. Ik wil hierover graag de volgende opmerking kwijt : de Nederlanders zullen ons minidecreet als model gebruiken voor hun hervorming. Ik heb hen hierover al enige uitleg gegeven. Ze waren sterk onder de indruk van het goede werk dat hier in het Vlaams Parlement wordt geleverd.

In antwoord op de vragen van de Europese Commissie hebben we wel onze visie naar voren gebracht. Deze visie is natuurlijk ook terug te vinden in het maxidecreet. We kiezen voor een sterke en slagvaardige openbare omroep. We benaderen de kijkers niet als een commercieel product. De publieke omroep moet via radio en televisie elementen aanreiken om het publiek de kans te geven zich een persoonlijke mening te vormen en zich verder te ontwikkelen. Ik herhaal dat er op dit moment nog geen specifieke Europese richtlijnen zijn. We beschikken wel over voldoende argumenten om onze wijze van financieren te verdedigen.

U hebt gevraagd hoe de situatie is voor de regionale televisieomroepen. De heer Van Miert heeft heel duidelijk gezegd dat hij – of Europa – daar niks heeft mee te maken.

Hoe zit het – meer algemeen – met de wetgeving betreffende de reclame ? Op 14 januari hebben we een brief ontvangen van de heer Van Miert waarin hij stelt dat het VTM-monopolie strijdig is met artikel 52 en artikel 90. Aanvankelijk dachten we dat dit een ingebrekestelling betekende. Dit is echter niet het geval. We hebben twee maanden tijd om op die brief te reageren. Dan pas kan de Europese commissaris ons formeel in gebreke stellen.

Ik zie de commissaris morgen. Ik zal dan op een informele manier het eerste antwoord van de Vlaamse regering met hem bespreken. Ik hoop hem dit antwoord in de loop van deze maand te

overhandigen. Hij zal dan een officiële ingebrekestelling moeten formuleren. Deze geeft ons dan een wettelijke basis om ons decreet aan te passen. Het zou immers onvoorzichtig zijn om het aan te passen zonder een officiële ingebrekestelling. Momenteel zijn we immers nog steeds gebonden door onze engagementen ten opzichte van VTM. Bij een officiële ingebrekestelling zijn we wel verplicht om een aantal van deze engagementen aan te passen.

U verwijst terecht naar mogelijke problemen in verband met de radio's. Het radioreclamemonopolie is inderdaad een belangrijk punt. De Vlaamse regering vindt dat er goede argumenten zijn om het handelsreclamemonopolie van de BRTN-radio te handhaven. Voor de radio is er geen equivalent van de Televisierichtlijn Zonder Grenzen. Men heeft de radio daar niet in opgenomen, precies omdat radio territoriaal gebonden is. Radio is, over het algemeen genomen, niet grensoverschrijdend. Men kan de BRTN-radio niet of nauwelijks ontvangen in Luxemburg of in Duitsland. Er zijn dus geen duidelijke bepalingen, zoals die wel bestaan voor de televisie.

In verband met de handelsreclame klopt het niet dat de lokale radio's geen nationale reclame zouden uitzenden. Ongeveer 15 percent van de reclame die door de lokale radio's wordt uitgezonden, is wel degelijk nationale reclame. Dat handelsmonopolie is dus in feite al doorbroken.

De heer Van Miert heeft ook gezegd dat de overheid bepaalde doelstellingen kan opgeven. Ze kan bijvoorbeeld voorzien in een culturele opdracht. Deze culturele opdracht is ook opgenomen in het minidecreet, dat ook voor de radio geldt. Het verschil met de televisie is het volgende. We hebben met VTM een privé-maatschappij erkend, die een monopolie heeft inzake reclame. Hier gaat het over een publieke maatschappij. Er is eigenlijk geen echte concurrentie op de markt. We verdedigen de handelsreclame voor de radio op basis van een aantal principiële en wettelijke redenen.

Ik wil wel duidelijk stellen dat we tijdens de komende maanden ook het voorstel van decreet van de heren Decaluwé en Schuermans zullen bespreken. Ik heb zelf een studie besteld bij Alcatel-Bell over de frequentieband in Vlaanderen. Die studie bevestigt de stelling van onze administratie : om de lokale radio's een zendbereik te geven van acht kilometer, moeten we het aantal radio's beperken van 320 tot 130. Onze administratie dacht aanvankelijk aan een aantal van ongeveer

Van Rompuy

160 tot 180. Uit de studie van Alcatel-Bell blijkt duidelijk dat het zelfs nog minder is.

Hierbij moet men dan nog uitgaan van de hypothese dat de Franse Gemeenschap zich aanpast aan het zendvermogen dat wij hier hebben. Momenteel is dit immers niet het geval. Als we rekening houden met de manier waarop men in de Franse Gemeenschap momenteel uitzendt, en we willen tevens in het frequentieplan de achtkilometergrens waarborgen, dan komen we zelfs maar aan een honderdtal radio's.

We zullen de komende maanden een discussie voeren over het voorstel van decreet van de heren Decaluwé en Schuermans. Dit is slechts één aspect : de samenwerkingsverbanden. Een ander aspect is het aantal lokale radio's in Vlaanderen dat een zendcomfort kan hebben van acht kilometer. In die discussie moeten we rekening houden met het feit dat ze een erkenning hebben tot het jaar 2000. Ik vind persoonlijk dat we hier met een geval van overmacht te maken hebben. Op de frequentieband hebben we momenteel 320 lokale radio's erkend. Dit is echter duidelijk een te groot aantal. Bovendien moeten we ook rekening houden met de storingen van de Franse Gemeenschap. We kunnen die acht kilometer dus niet garanderen. Mijns inziens zijn er dus wettelijke argumenten om die erkenningen in te trekken. We moeten die frequentieband herzien, en nieuwe erkenningen toestaan op basis van de nieuwe frequentieband. Ik heb eerder al verscheidene keren gezegd dat ik deze discussie zou willen inbrengen in de discussie naar aanleiding van het voorstel van decreet van de heren Decaluwé en Schuermans.

Het zou onfatsoenlijk zijn, zowel ten aanzien van de BRTN als ten aanzien van de lokale radio's, als in de loop van de volgende maanden zou blijken dat Europa het reclamemonopolie van de BRTN niet wettelijk acht. We zouden dan één van de twee mogelijke opties moeten kiezen. Bij de ene optie ontnemen we de BRTN het monopolie op radioreclame. Dit betekent echter een inkomstenverlies van meer dan 1 miljard frank. Rekening houdend met het maxidecreet en de herfinanciering, mag dit zeker niet gebeuren. We zouden zo immers een stuk van het maxidecreet volledig ondermijnen. Bij de tweede optie laten we de BRTN verder handelsreclame voeren. Dat zou dan wel betekenen dat we landelijke commerciële stations mogelijk moeten maken. Daarvoor zouden we dan op de frequentieband ruimte moeten maken. In dat geval zouden we dus eerst een discussie voeren over het beper-

ken van het aantal lokale radio's, terwijl we enkele maanden later opnieuw een debat moeten voeren omdat we landelijke commerciële stations mogelijk moeten maken.

Zodoende willen we aan commissaris Van Miert vragen wat nu het standpunt is van de Europese Commissie in verband met handelsreclame op de radio. Is dit houdbaar of niet houdbaar ? Morgen tijdens het onderhoud met Van Miert zal ik dit ook formuleren als een vraag van de Vlaamse Gemeenschap. Indien men daarover geen duidelijkheid verschaft, zal de vraag als volgt luiden : wij behouden de handelsreclame, tenzij u zegt dat het eigenlijk niet kan. Met halve antwoorden kunnen we evenwel niets aanvangen. Ik wil niet verzeild geraken in een Electrabeldiscussie. Duidelijkheid is dus essentieel, anders heeft de herziening van die frequentieband geen enkele zin. We moeten opheldering eisen ten overstaan van de lokale radio's en de BRTN. Deze laatste heeft overigens zes netten, die we ook in de beheersovereenkomst in het maxidecreet herzien. Dat is de vraag die we zullen voorleggen en die ik overigens graag behandeld wil zien in het kader van de opheffing van het televisie-monopolie van VTM, zodat we ook vanuit Europa klaarheid krijgen. Wat ons betreft, is handelsreclame op de BRTN-radio zeker houdbaar, maar in het andere geval moeten we die discussie ook voeren. Het zou ook de discussie hypothekeren die we over de lokale radio's zullen voeren.

Naar mijn mening, mijnheer Decaluwé, ben ik terzake wel duidelijk en het is, me dunkt, ook de wens van de commissie dat we niet in hetzelfde sukkelstraatje terechtkomen als het geval was in verband met televisie. Europa moet nu eindelijk maar eens de sluis oplichten en zeggen of het kan of niet. Als we pas binnen zes maanden te horen krijgen dat het niet kan, zullen we in het Vlaams Parlement een moeilijke hervorming moeten doorvoeren met betrekking tot de lokale radio's, die dan opnieuw door Europa zal worden afgeschoten. Vlaanderen heeft al op menig dossier een licht moeten werpen, nu vraag ik duidelijkheid aan Europa. Karel Van Miert is bereid daar morgennamiddag met mij over te praten, naar aanleiding van mijn verzoek om opheldering binnen de komende weken. Die informatie heb ik uit de eerste hand, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter : De heer Decaluwé heeft het woord.

De heer Carl Decaluwé : Ik dank de minister voor dit omstandige antwoord. Onze fractie steunt volmondig het verzoek om duidelijkheid van de minister aan de Europese Commissie.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 15.15 uur.*
